

Запоріжжя

Основні дані

Засноване	1770
Статус міста	з 1806 року
Поділ міста	7 районів
Населення	781 600 (01.01.2009)
Площа	240 км ²
Густота населення	3291,66 осіб/км ²
Координати	47°50'16" пн. ш. 35°8'18" сх. д.
Водойма	Дніпро
Міста-побратими	Лінц (Австрія), Лахті (Фінляндія), Бельфор (Франція), Оберхаузен (Німеччина)
Відстань до Києва	444 км
День міста	14 жовтня

Місто Запоріжжя є одним з найбільших адміністративних, індустріальних і культурних центрів півдня України. Воно розташоване на головній водотранспортній магістралі - річці Дніпро, у місці її перетинання транспортно-комунікаційними коридорами, що з'єднують південь України з центром Росії, Донбас із Криворіжжям і Закарпаттям.

У відповідності до Зведеної схеми районного планування України Запоріжжя займає важливе місце в регіональній системі розселення і несе функції обласного, міжнародного і районного центрів, кожний з яких має свою зону міжселищного обслуговування.

Так, у зоні впливу Запоріжжя як обласного центра на території 2690 тис. га розташовано 14 міст, 23 селища міського типу, значна кількість сіл і проживає понад 2 млн. чоловік.

Очолювана Запоріжжям міжрайонна система розселення (приміська зона), вирізняється високим рівнем виробничо-господарського освоєння території, високою цінністю сільськогосподарських земель і природного середовища.

Особливістю міста Запоріжжя є те, що в ньому зосереджено близько 65% продуктивних потужностей області і близько 43% населення області.

Історія

Запоріжжя вже було центром у часи Середньостогівської культури з поселенням на північно-східному кутку Хортиці і фортецею на острові Байди.

У 10 сторіччі у часи Київської Русі за князювання Ігоря і візантійського імператора Костянтина VII Багрянородного тут вже був Крайський перевіз в районі острова Хортиця (острів Святого Григорія). Ще на картах 18 сторіччя Кічкаський перевіз (з тюркської “кічкас” – перевіз) називається Велика Татарська Переправа. В південній окраїні Хортиці існував перевіз і місто Протолча, між гирлами річок Мокра Московка і Нижня Хортиця діяв Дніпровий брід.

На Хортиці були поселення бродників (Протолча). Тут в районі острова Хортиця у 1103 році отримали переломну перемогу над половцями руські князі Святополк Київський і Володимир. Тут на острові Мала Хортиця побудував свій замок у 16 сторіччі на перешкоду запорожцям князь Вишневецький.

Місцевість міста входила до Запорожжя - краю вольностей запорозьких козаків. У 1734-75 роках лівобережжя входило до Самарської паланки і правобережжя - до Кодацької паланки.

1770 року на місці сучасного Запоріжжя була закладена Олександрівська фортеця Дніпровської лінії, що у 1806 році перетворилася на місто Олександрівськ. 1921 року Олександрівськ був перейменований на Запоріжжя.

Разом з тим, на місці сучасного Запоріжжя існувало давнє козацьке поселення Вознесенівка та ціла низка німецьких менонітських колоній (Кічкас-Ейнлаге, Хортиця-Розенталь тощо).

Географія

Площа міста Запоріжжя складає 33099 га. Показник території на 1000 жителів - 39 га, що приблизно збігається з такими ж показниками по містах України (40 га) і міста такого ж рівня - Дніпропетровська (33 га).

Більше 4 тис. га зайняті водними просторами (12,8%), порядку 8 тис. га займають промислові, комунально-складські об'єкти, спецтериторії, 17,6% міських земель використовується в сільському господарстві. Вільні міські землі, що складають 1,6% від усієї території міста Запоріжжя, роздроблені і дисперсно розташовані в плані міста.

Забудова міста представлена компактною відкритою структурою і розташована на обох берегах р. Дніпро. Лівобережна частина - лінійна і дуже неоднорідна по функціональному зонуванню. Селітебні території, що розчленовуються транспортними і комунікаційними коридорами, витягнуті уздовж берегів і безпосередньо примикають до промислових територій. У результаті значна частина житлової забудови (до 70%) знаходиться в зонах впливу промислових підприємств.

Правобережна частина міста більш компактна й однорідна по функціональному зонуванню. Промислові підприємства Хортицького промрайону, будучи більш "чистими" в екологічному плані виробництвами, не роблять негативного впливу на житлову забудову.

Місто розділене на сім адміністративних районів: Жовтневий, Заводський, Комунарський, Ленінський, Орджонікідзевський, Хортицький, Шевченківський.

Економіка

Запоріжжя - великий промисловий центр. Найбільші об'єкти та підприємства:

- ДніпроГЕС - перша в Радянській Україні (та СРСР) велика гідроелектростанція
- Запорізький автомобілебудівний завод, що раніше виробляв автомобілі «Запорожець» й «Таврія», а зараз — «Славута», «Opel», Автобус «I-VAN»
- Металургійний комплекс: заводи Запоріжсталь, Дніпроспецсталь, Запорізький алюмінієвий комбінат, Запорізький титано-магнієвий комбінат, Запорізький завод феросплавів тощо.

- ВАТ Мотор-Січ — Великий виробничий центр Українського авіаційного моторобудування.
- ДП ЗМКБ „Прогрес“ ім. академіка О. Г. Івченка - один з найбільших у СНД та світі проєктувальників авіаційних двигунів та енергетичних установок.
- Запорізький трансформаторний завод, трансформатори якого встановлені у країнах Латинської Америки, Індії, Росії, тощо.
- ТОВ Завод під'ємно-транспортних машин — один з найбільших кранобудівних заводів України, що поставляє свою продукцію в країни східної й західної Європи, а також у країни Азії й Африки.
- Завод імені Войкова.

Культура

Театри	Музеї
Академічний музично-драматичний театр ім. Магара	Запорізький обласний краєзнавчий музей
Муніципальний театр-лабораторія «VІЕ»	Музей історії запорозького козацтва
Театр юного глядача	Запорізький обласний художній музей
Ляльковий театр	Музей історії зброї (приватний)
Кінний театр	

До складу філармонії входять академічний симфонічний оркестр, козацький ансамбль пісні і танцю «Запорожці», камерний оркестр «Мініатюра», три концертні групи музично-тематичного лекторію, вокальний ансамбль «Водограй».

Наука

У місті Запоріжжі функціонують такі основні вищі навчальні заклади:

- Запорізький національний університет
- Запорізький національний технічний університет
- Запорізький державний медичний університет
- Запорізька державна інженерна академія

Клімат

Клімат - атлантично-континентальний, з вираженими в літній період посушливими суховійними явищами, що проявляються в окремі роки з особливою інтенсивністю. Літо тепле, звичайно починається в перших числах травня і продовжується до початку жовтня, охоплюючи період біля п'яти місяців. Зима помірно м'яка, часто спостерігається відсутність стійкого сніжного покриву. У середньому, висота сніжного покриву складає 14 см., найбільша - 35 см.

Середня річна температура + 9,0°C, середня температура в липні + 22,8°C, а в січні - 4,9°C.

За умовами забезпеченості вологою територія міста відноситься до посушливої зони. Середньорічна кількість опадів складає 443 мм, а випаровування з поверхні суходолу - 480 мм, з водної поверхні - 850 мм. При цьому влітку часто спостерігаються зливи, що сильно розмивають поверхню ґрунту.

Переважаючими напрямками вітру в теплий період є північний і північно-східний, у холодний період - північно-східний і східний. Середня швидкість вітру складає 3,8 м/сек, посилюючись до 4,2 м/сек на окраїнах міста. Максимальна швидкість вітру, до 28 м/сек, спостерігається один раз на 15-20 років.

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії